

Fredagen den 24 Mars 1871.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

I anseende till Herr Grefven och Talmannens frånvaro, fördes ordet af Herr vice Talmannen.

Justerades 5 protokollsutdrag för den 22 och protokollet för den 13 dennes.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 6, angående omarbetning af Kongl. förordningen om mantals- och skattskrifningars förrättande den 20 Juli 1861.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag, dels till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 7, angående val af Fullmäktige i Riksbanken;

N:o 8, angående val af Fullmäktige i Riksgälds-kontoret;

dels ock till Riksdagens förordnande:

N:o 9, för Fullmäktige i Riksbanken;

N:o 10, för Suppleanter till Fullmäktige i Riksbanken;

N:o 11, för Fullmäktige i Riksgälds-kontoret;

N:o 12, för Suppleanter till Fullmäktige i Riksgälds-kontoret;

N:o 13, för Styrelseledamöter vid Lånekontoren i Göteborg, Malmö och Wisby;

N:o 14, för Suppleanter till Styrelseledamöter vid Lånekontoren i Göteborg, Malmö och Wisby.

Friherre von Otter: Jag får vördsamt anhålla om ledighet från Riksdagsgöromålen under 14 dagar, räknade från nästa Måndag den 27 dennes.

Denna anhållan bifölls.

Företogs val af två Suppleanter i Lag-Utskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill nafva blifvit utsedde:

Herr Thyseilius med 67 röster.

” von Ehrenheim ” 67 ”

sedan ordningen dem emellan blifvit genom lottning bestämd.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 18 och 20 dennes bordlagda Utlåtande N:o 11, i anledning af väckt motion om ändring af 30 Kap. 10 § Rättegångs-balken.

Herr von Gegerfelt: Jag vill visserligen icke förneka, att den nu föreslagna lagförändringen kan i ett eller annat förekommande fall medföra något gagn, men att något verkligt behof deraf icke förefinnes, tror jag mig likväl kunna sluta deraf, att under den långa tid, som förflutit, sedan 1734 års lag blef gällande, någon framställning om afhjelpande af ett sådant behof icke framkommit från Kongl. Maj:t. Det kan väl icke annat än medgifvas, att i en fråga, sådan som denna, bör initiativet i händelse af behof tagas af Regeringen, och att en enskild motionär svårigen kan anses såsom målsman för ett inom landet känt behof. Det nu väckta förslaget afser dessutom blott *revisionssaker*, då likväl fullt ut lika goda, om icke bättre, skäl tala för enahanda förändring i afseende på *besvärsmål*, icke blott hos Kongl. Maj:t, utan äfven i Höfrätterna och de administrativa verken. Skall en lagförändring i detta hänseende således vidtagas, så anser jag det vara ytterst olämpligt, att vidtaga den i en så inskränkt omfattning, som nu blifvit föreslaget.

Jag vågar derföre yrka afslag å Utskottets förslag.

Herr Rydqvist: I motsats mot de af den förste talaren uttalade åsichter anser jag det af Lag-Utskottet nu föreslagna stadgande vara både nyttigt och behöfligt, helst erfarenheten mer än en gång visat, att deduktionen med dertill hörande bilagor, sedan de af vederparten emottagits, blifvit i mer eller mindre mån förstörda. I sak vill jag således bifalla Lag-Utskottets förslag, men deremot ber jag att få fästa uppmärksamheten på de nya ordalag, som Utskottet föreslagit att begagna. Det heter nemligen: "å den dag nu föresatt är gifve den sökande sina påminnelser, med de bilagor, som dit höra, tvefaldt hos Konungen in". Tolkar man nu detta efter ordalydelsen, skulle den sökande härigenom åläggas, att hos Konungen in duplo aflemna alla handlingar och således äfven den öfverklagade domen,

hvilken är den första bilagan. Detta har sannolikt icke varit Lag-Utskottets mening, emedan något sådant icke är behöfligt vid det förhållande, att svaranden har ett exemplar af domen förut. På det att icke tvetydighet måtte kunna ega rum, anser jag för min del således, att antingen detta lagstadgande borde få samma lydelse som förut finnes beträffande till Hofrätt vädjade eller instämda saker i XXVII: 6 Rättegångs-balken, hvadan det skulle heta: "å den dag nu föresatt är, gifve den sökande sina påminnelser, *med de bevis, som dertill höra*, tvefaldt hos Konungen in" (och detta har väl efter mitt förmenande varit Lag-Utskottets mening), eller också, om man vill bibehålla det nu föreslagna stadgandet, att deri, efter orden "med de bilagor, som dit höra" bör tilläggas "*med undantag af domen*".

På dessa skäl anhåller jag vördsamt om återremiss.

Grefve Mörner, Oscar: På det hela kan det vara temligen likgiltigt, huruvida denna förändring blir antagen eller icke, men då förslaget framkommit från Lag-Utskottet och jag icke kan vidgå, att det skett utan skäl, så anser jag böra med några ord bemöta de invändningar, som deremot blifvit gjorda.

Den förste talaren uppställde den satsen, att denna förändring skulle vara onödig till följd deraf, att under den långa tid, som förflutit, sedan 1734 års lag antogs, någon framställning icke förut blifvit gjord från Kongl. Maj:t i detta hänseende, samt att det icke låge inom enskild motionärs befogenhet att framkomma med ett sådant förslag. Skulle jag antaga den första delen af denna sats, så skulle 1734 års lag nu hafva nått sin fullkomlighet, och mot vidare förändring i densamma behöfde man då icke anföra annat skäl än lagens ålder. Jag tror likväl icke, att vi alla skulle vara så belättna som för alltid stadna vid 1734 års lag; den må vara hur förträfflig som helst, så erfara vi likväl, att vi ibland behöfva förändringar deri.

Hvad angår den omständigheten, att en enskild motionär icke skulle vara befogad att framkomma med ett sådant förslag som detta, så är det likväl en ganska vanlig sak, att enskild motionär framställer ändringsförslag, äfven i lagfrågor, och det har icke alltid af den ärade talaren blifvit så ogunstigt upptaget. Hvarföre det denna gång skulle anses så betänkligt, kan jag för min del icke begripa.

En annan talare yttrade, att det skulle vara oriktigt, att det i förslaget heter "*påminnelser med de bilagor, som dertill höra*", emedan man bland dessa bilagor skulle kunna inberäkna domen, hvilket vore oegentligt eller oformligt (jag hörde icke rätt huru den ärade talaren uttryckte sig, emedan hans röst icke alltid är så hög). Nu är det väl så, att, då man granskar och bedömer en lagparagraf, så bör man väl äfven gifva något akt på hvad som i lagen förut är stadgad och deraf draga sina slutsatser. Nu står det i XXVII Kap. 6 § Rättegångs-balken "-- — alla inlagor med de bevis, som dertill höra". Att hänföra domen till bilagorna lär väl vara något splitter nytt; åtminstone har det väl icke fallit någon jurist in, helst då man vet, att vederparten nästan alltid löser domen och således på detta sätt erhåller kännedom om dess innehåll. Domen lär väl således icke kunna anses såsom bilaga till klagandens besvärsskrift.

Man må nu ändtligen anse nödigt eller icke att alla bilagor eller bevis skola in dupplo ingifvas, så lärer väl ingen kunna bestrida det rigtiga deruti att deduktionen ovilkorligen tvefald ingifvas, ty den skall vederparten emottaga, och det kan mycket väl hända, att handringen förfäres. Jag vet icke huru man i en sådan casus nu förhåller sig, då det är längesedan jag tienstgjorde i Justitie-revisionen och bortglömt dylika saker, men hvad som är säkert är, att något sådant kan inträffa. Härtill kommer dessutom, att på sätt är antydt beträffande Hofrätt, den lägre instansen, är stadgadt, att alla handlingar skola ingifvas tvefaldt.

Vidare har här blifvit anmärkt, att genom detta förslag någon ändring icke åstadkommes i andra fall, der ändring kunde vara behöflig. Det må nu så vara; men då det icke är bättre tillståndt i denna del, hvarför skall man icke här få göra en rättelse, då sådant är billigt och rätt, om äfven brister på många andra ställen icke derigenom blifva afhulpna, och då denna förändring icke kan skada, utan tvärtom måste verka godt, så kan jag icke inse, hvarför det skulle vara olämpligt att vidtaga förändringen.

Annu ett skäl för förändringen har Lag-Utskottet sett deri, att i lagparagrafen, sådan den nu finnes, heter det: "å den dag nu föresatt är, gifve den sökande sina påminnelser i saken hos Konungen in, med de afskrifter han i Hofrätten undfått". Detta stadgande om afskriifterna är antiqveradt, sedan numera inga afskrifter i Hofrätten behöfva lösas. Man kan väl således säga, att paragrafen kunde tåla vid en förändring äfven för att få bort denna oformlighet.

När förändringen således i alla hänseenden är gagnelig, så anser jag att Lag-Utskottet rätt förfarit och yrkar bifall till dess förslag.

Herr Rydqvist: Den talare, som sist hade ordet, har drivvit den satsen, att man icke kan anse den öfverklagade domen såsom en bilaga. Mig förefaller det i högsta grad besynnerligt, att man kan hysa en sådan åsigt. Jag skulle tro att det stora flertalet af underdåniga deduktioner, om icke alla, börja ungefärligen sålunda: "hos Eders Kongl. Maj:t får undertecknad anhålla om ändring i N. N. Hofrätts bilagda dom", eller "under åberopande af bilagorna N:o 1, 2, 3, 4 etc. får undertecknad etc.", och i begge fallen är den öfverklagade domen bilagan N:o 1. Vi äro ju alla ense om, att en afskrift af domen är fullkomligt obehöflig, men då bör man väl icke heller i lag stadga något, som kan tolkas så, att denna afskrift ändock måste åtfölja de underdåniga påminnelserna. Jag yrkar således ingenting annat, än att alla tvetydigheter må försvinna och jag kan icke inse, hvarför man icke här kan begagna samma ordalag som förut i 27: 6 Rättegångs-balken. I analogie dermed skulle det heta, att sökanden skall till Konungen tvefaldt ingifva sina påminnelser med de bevis, som dertill höra. Dessa ord skulle icke kunna missförstås. Domen kan naturligtvis icke betraktas såsom ett *bevis*, ty dermed förstås de *nya* handlingar, som man hos Konungen ingifver. Jag har velat begära, att dessa ordalag måtte inryckas i lagen, på det att all tvetydighet måtte försvinna.

Jag vidhåller mitt förra yrkande om återremiss.

Herr Nordström: För min del kommer jag att förena mig med dem, som yrka på, att detta lagförslag måtte afslås, emedan det hvarken i sak eller stil kan godkännas och dessutom skulle såsom lag komma i strid med den grundtanke, som genomgår processen för revisions sökande, sådan den nu i 30 kap. Rättegångs-balken är ordnad. Enligt förslaget borde revisionsökanden "gifva sina påminnelser med de bilagor, som dit höra tvefaldt hos Konungen in". Uti nu gällande lag deremot läses: "gifve den sökande sina påminnelser i saken hos Konungen in, med de afskrifter, han i hofrätten undfått". Hvilka dessa "afskrifter" äro, derom får man fullständig upplysning i 3 och 7 §§ af 30 kap. samt Kongl. förordningen den 27 November 1854, och finner deraf, att det är Hofrätten, som inom behörig tid till Konungen insänder samtliga till saken hörande handlingar i målet, sedan sökanden derför inbetalt stadgad lösen; och då härtill enligt 11 § kommer, att hos Konungen ej andra handlingar eller bevis må inläggas, än de, som hos Hofrätten eller underdomaren framtedde varit, utan så är att de ej kunnat förr vid handen vara, så frågar man med skäl, hvilka de *bilagor* rätteligen skulle vara, som sökanden enligt förslaget borde tvefaldt ingifva? Och dessutom, då det af Utskottet för den föreslagna lagförändringen uppgifna hufvudmotiv skulle vara att förekomma, att svaranden ej måtte få tillfälle att förstöra de, för sakens utredning måhända oersättliga, handlingar, han fått emottaga, hvarför redigerar då Utskottet sitt förslag sålunda, att tillämpningen deraf skulle leda derhän, att svaranden skulle få emottaga både hufvudskrifterna och duplicaten? ty att detta blefve följden, är uppenbart af orden: — — "och vederparten tage då *dem* emot" etc. emedan ordet "*dem*" här ovilkorligen måste hänföras till de i förslaget första hälft omnämnda "påminnelser med bilagor" etc., som skulle tvefaldt ingifvas. — För öfrigt, om vid revisionsprocessen det befunnnes nödigt föreskrifva, att handlingar och bilagor skola tvefaldt ingifvas, hvarför då ej äfven vid resningsansökningar, och särskildt i fråga om sådana mål, som i besvärsväg få dragas under Konungens pröfning, ehuru, hvad isynnerhet dessa sistnämnda angår, förhållandena ofta kunna vara sådana, att en långt sträckt kommunikation af handlingarne finnes erforderlig, innan saken kan till slutlig pröfning företagas? I betraktande af allt detta, och då förslaget sålunda befinnnes kunna komma i kollision med sitt eget hufvudmotiv, samt andra oförändrade föreskrifter i 30 kap. Rättegångs-balken, och dessutom förbiser, huruledes andra processuella rättsvägar, på hvilka utsetsfrågor kunna dragas under Konungens pröfning, med jemnförelsevis ännu större skäl kunde påkalla föreskrift om handlingars inlemnande tvefaldt, hvartill kommer att redan nu något hinder för rättssökande hos Konungen ej finnes att tvefaldt inlemnna sina handlingar. om han så vill, kan jag ej annat, än att med min röst afslå detsamma.

Herr Fröman: Jag afstår från ordet under anhållan att få förena mig med den siste ärade talaren uti hans yrkande om afslag å Lag-Utskottets förslag.

Grefve Mörner: Åtskilliga anmärkningar hafva blifvit framställda mot förslaget, sedan jag sist hade ordet och jag ber med anledning deraf få yttra några ord.

Hvad först beträffar den anmärkningen, att ordet "*dem*" skulle innebära en otydlighet, så har jag svårt att tro, att detta ord skall kunna tolkas på annat sätt, än att dermed afses ett exemplar af samtliga handlingarne, och jag är för min del öfvertygad, att ingen enda tjänsteman i Justitie-revisionen skall blifva tveksam, huru han skall förklara denna sak.

Vidare har här blifvit taladt om *resning* och andra *mål*, beträffande hvilka nu icke blifvit föreslaget, att handlingarne skola ingifvas in duplo. Jag är visserligen icke någon praktisk jurist och jag beklagar, att icke den af Lag-Utskottets praktiska jurister, som egentligen formulerat förändringen är här närvarande, men om man läser 30 kap. 9 § Rättegångs-balken, så heter det der: "I de saker, som af Svea Hofrätt dömda äro, skola parterna ställa sig hos Konungen in före klockan tolf, två månader derefter. Från Göta Hofrätt" etc. samt vidare i 10 §: "*A den dag nu föresatt är*" etc. Dessa sistnämnda ord, måtte väl syfta på de i 9 § omnämnda mål, men icke några andra. Är så förhållandet (och jag tror det ligger för öppen dag) så måste alla dessa fel, hvilka den ärade talaren gunstbenäget behagat påbördia Lag-Utskottet, inskränka sig till att vara ett *förbiseende* af den ärade talaren själf af hvad Lag-Utskottet skrifvit. Jag för min del kan åtminstone icke begripa annat, då jag läser dessa begge paragrafer, än att de syfta på hvarandra. Då jag således icke af de skäl, som här blifvit anförda kan öfvertygas om nödvändigheten att afslå förslaget, så anhåller jag om bifall till det samma. Hvad för öfrigt beträffar den framställda anmärkningen att förslaget vore af för inskränkt omfattning, enär icke alla öfverklagade fel derigenom afhjelpas, så rår Lag-Utskottet icke därför och har icke kunnat gå längre än motionen.

Vi hafva i Lag-Utskottet gjort hvad vi kunnat, och afslås nu detta lilla förslag, så blifva icke vi ansvarige därför, utan de, som motsätta sig en förändring, som endast kan gagna.

Att en återremiss skulle behövas med anledning af de här framställda anmärkningarne mot orden "*dem*" och "*bilagor*", vågar jag bestrida, isynnerhet som Lag-Utskottet förut har tillräckligt att göra; och anser jag, att man lika så gerna kan helt och hållet afslå som återremittera förslaget, då jag betvivlar att Lag-Utskottet kan få tid att dermed vidare sysselsätta sig.

Herr von Gegerfelt: Jag ber att i anledning af en föregående talares yttrande få anmärka, att jag icke tillvitat Lag-Utskottet att hafva begått något fel med afseende på redaktionen, ehuru jag nu instämmer i de deremot gjorda anmärkningar, men jag trodde mig icke behöfva framställa anmärkningar i sådant hänseende, då jag hade andra grunder för att afstyrka förslaget. Dessa grunder voro hufvudsakligen de, att denna förändring är af alldes för inskränkt omfång för att kunna försvaras. Den afhjelper ett fel i ett specielt fall, men då dylika fel finnas i andra fall, eller såsom anmärktes i

besvärsmål, så anser jag icke lämpligt att företaga en så partiel reform, och fråga har icke blifvit väckt om dess utsträckning. Det kan icke vara lämpligt, att antaga en mängd småförfattningar, af hvilka den första handlar om ändring beträffande *revisionssaker*, den andra om *besvärsmål* hos *Kongl. Maj:t*, den tredje om *besvärsmål i Hofrätt* o. s. v. En förordning bör väl utfärdas angående *alla* dessa slags mål.

Hvad särskildt besvärsmålen beträffar, så ber jag få anmärka, att det är af större vigt, att handlingarne i dessa ingifvas in duplo, emedan de ofta skickas till aflägsna landsorter för kommunikation, då deremot handlingarne i revisionssaker oftast stadna hos någon kommissionär inom Stockholm.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr vice Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande Utlåtande, dels återremiss deraf och dels afslag derå; framställde Herr vice Talmannen först proposition på bifall till Utlåtandet, hvarvid svarades många nej jemte några ja, sedermera proposition på återremiss af samma, då svaren likaledes utföllo med många nej jemte några ja, och slutligen proposition på afslag å merberörda Utlåtande, hvilken proposition besvarades med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Föredrogs ånyo och biföllos Lag-Utskottets den 18 och 20 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 12, i anledning af väckt motion om ändring af 5 Kap. 2 § Utsöknings-balken och 3 Kap. 35 § Konkurslagen;

N:o 13, i anledning af väckt motion om upphäfvande af skyldigheten att hembjuda frälseskatt hemman åt ränteegaren;

N:o 14, i anledning af väckt motion om upphäfvande af den genom Kongl. Förordningen den 13 September 1864 medgifna frihet i ränteafstal; och

N:o 15, i anledning af väckt motion om ändring i Kongl. Förordningen den 14 April 1866. angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 18 och 20 dennes bordlagda Utlåtande N:o 16, i anledning af väckt motion om ändring i 2 Kap. 5 och 6 §§ Giftermåls-balken.

Herr von Koch: Ifrågavarande förslag till lagförändring torde väl i sig sjelf vara godt, då man derigenom skall slippa att begära något, som aldrig nekas. hvilket jag erkänner vara en onödig om-

gång, men jag har deremot att anmärka, att Lag-Utskottet icke har värdigats fästa någon uppmärksamhet på de skäl, som föranlett Kongl. Maj:t att förut afslå Riksdagens beslut i samma ämne. Jag tror nemligen att, om Utskottet närmare eftersinnat dessa, så hade det ock funnit skäl att undantaga det stadgande i strafflagen, som innehåller ansvar för otukt mellan besvägrade personer, liksom det undantagit en del andra lagrum. Jag önskar därför att förslaget måtte blifva återremitteradt till Lag-Utskottet, på det att denna fråga, som så länge stått på dagordningen, slutligen måtte få sin lösning. Hindern deremot vore mycket lätt undanröjdt genom en omredaktion af den § i strafflagen, som dermed står i sammanhang, hvilket det förundrar mig, att man ej uppmärksammat, då en anvisning derom kommit från Kongl. Maj:t.

Jag anhåller om återremiss af Lag-Utskottets förevarande Betänkande.

Friherre De Geer: I likhet med den föregående talaren hyser jag för min del ingen betänklighet emot upphäfvandet af det förbud, som nu finnes i 2 kap. 5 och 6 §§ Giftermålsbalken för besvägrade att utan Kongl. Maj:ts tillstånd ingå äktenskap. Min betänklighet, mot den ifrågavarande lagförändringen, afser uteslutande, att i sammanhang med upphäfvandet af nämnde lagrum är föreslaget borttagandet af det i 18 kap. 5 § strafflagen stadgade ansvar för sedlighetsbrott mellan besvägrade. Vid de öfverläggningar, som föreging antagandet af den nya strafflagen, var en af de anmärkningar, som med största eftertryck anfördes, att denna lag skulle visa allt för stor slapphet vid bestraffande af sedlighetsbrott; men i fall detta förslag nu skulle blifva antaget, så blefve den första ändringen, i samma strafflag, ett ytterligare utsträckande af denna strafflöshet eller så kallade slapphet. Jag ber att härvid få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att den straffpåföljd för otukt mellan besvägrade, som i 18 kap. 5 § strafflagen finnes stadgad, omfattar, icke allenast de ogifta besvägrade personer, för hvilka fråga om äktenskap kan uppstå, utan äfven sådana, af hvilka den ena eller båda äro gifta. I fråga om vanligt äktenskapsbrott stadgar nemligen lagen, att åtal icke må ega rum, så vida ej den oskyldiga maken sådant yrkar, hvilket, då man vet huru sällan sådant åtal sker, kan sägas vara nästan detsamma som obegränsad strafffrihet, men enligt nu ifrågavarande § i strafflagen kan dylikt brott föröfvadt af besvägrade åtalas af allmän åklagare. Då vi veta, huru vanligt det är i vårt land att ogifta svågrar och svägerskor äro intagna i familjen, synes det välbetänkt, att lagen stämplat såsom brott en kränkning af familjens helgd i detta fall. Lag-Utskottet "har icke kunnat finna nämnda ansvarspåföljd, hvilken är bestämd till böter, vara af den vikt såsom skydd för sedligheten inom familjerna, att densamma icke utan våda skulle kunna upphävas". Är det Utskottets mening att en ansvarspåföljd kan borttagas därför, att den endast består af böter, så skulle vi kunna stryka bort en stor del af vår strafflag. Det, som verkar afhållande från brotts begående, i många fall och kanske företrädesvis i detta, är likväl icke så mycket straffets mate-

riela storlek eller ringhet utan farhågan att blifva dragen inför rätta och utsatt för offentlig skam.

Jag kan för min del icke heller inse, att borttagandet af denna straffbestämmelse är behöflig för vinnandet af det ändamål, som utgör närmaste föremålet för Utskottets betänkande, ty med lika mycken konsekvens, som Utskottet ansett att svågterskap äfven framdeles skulle utgöra anledning till laga jäf, hade ock svågterskapet fortfarande kunnat utgöra grund för en straffpåföljd.

Lika med den föregående talaren önskar jag derföre, att Kamraren ville återremittera detta betänkande i syfte att få det omredigeradt så, att den ifrågavarande straffbestämmelsen blefve bibehållen, i hvilket fall jag ock tror, att Riksdagen med större säkerhet kunde påräkna Kongl. Maj:ts bifall till denna lagförändring, som två gånger förut blifvit afslagen endast derföre att upphäfvandet af oftanämnde § i Strafflagen blifvit satt i sammanhang dermed.

Grefve Mörner, Oscar: Jag befinner mig i denna fråga i den ställningen, att mina sympatier nästan gå i motsatt riktning mot Utskottets åsigt, men jag har dock icke velat motsätta mig dess förslag, emedan jag tror, att det är en temligen allmän önskan att vinna en förändring af ifrågavarande lagstadganden och att en sådan icke kan medföra någon svår olägenhet. Om lagens stadgande angående vilkorliga äktenskapsförbud blir upphäfdt eller icke, är en fråga, som sålunda är för mig temligen likgiltig, men hvad som för mig icke är likgiltigt är en föregående talares påstående, att, om ock Utskottet ansett sig böra föreslå en förändring af 2 kap. 5 och 6 §§ Giftermåls-balken, Utskottet dock saknat anledning att föreslå upphäfvande af stadgandet i 18 kap. 5 § Strafflagen. Jag kan icke förstå, huru man skulle kunna föreslå upphäfvande af lagens förbud mot äktenskap, utan Konungens tillstånd, i vissa släktskapsleder, utan att på samma gång kasta en blick på det lagrum, som med straff belägger otukt mellan de personer, som befinna sig i ett sådant skyldskapsförhållande. Utskottet har ansett, att, om man vill en förändring i ena afseendet, man nödvändigt måste låta lagens stadgande äfven i det andra komma under granskning och pröfning. 18 kap. 5 § Strafflagen stadgar straff för "otukt emellan personer, som i det svägerlag äro, att de icke, utan Konungens tillstånd, må äktenskap med hvarandra ingå", och derest man upphäfver de §§ i 2:a kap. Giftermåls-balken, som innebära vilkorligt förbud mot äktenskap i sådant svägerlag, så frågar jag, hvad som står kvar af detta straffstadgande? Jo intet, ty, om Konungens tillstånd för äktenskap i dessa släktskapsleder icke vidare behöfves, lärer väl äfven i och med detsamma hela verkan af stadgandet om straff för otukt mellan så beslägtade personer hafva bortfallit. Om Utskottet förbisett detta, synes mig, att Utskottet gjort sig skyldigt till en skarp tillrättavisning för bristande tillsyn i afseende å vidden och verkan af de lagförslag, Utskottet framställer, men, då nu Utskottet föreslagit upphäfvande af 18 kap. 5 § Strafflagen samtidigt med upphäfvandet af 2 kap. 5 och 6 §§ Giftermåls-balken, har Utskottet, enligt min tanke, handlat konsekvent och gjort hvad Utskottets pligt varit. Det må icke lemnas

obemärkt att, angående Utskottets befogenhet att af sig sjelf göra lagförändringar, finnas i grundlagen ganska olika bestämmelser. Sålunda innehåller § 53 Regeringsformen. att Lag-Utskottet skall *ut-
arbeta* de från Kamrarne remitterade förslag till civil-, kriminal- och kyrkolagarnes förbättring, under det att enligt § 42 Riksdags-ordningen Lag-Utskottet skall "*meddela utlåtande öfver* de från Kamrarne dit hänvisade förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af allmän civil-, kriminal- och kyrkolag". Huru långt Utskottet kan utsträcka sin befogenhet, är sålunda en mycket ömtålig fråga, och jag tror, att Utskottet bör förfara med så mycken försigtighet som möjligt, men att Utskottet dock icke bör underlåta att taga i betraktande, när konsekvensen fordrar, att ett lagstadgande, om hvilket fråga icke egentligen är, dock måste upphävas eller ändras i följd af en annan lagförändring. Jag vågar tro, att min åsigt i detta afseende delades af flertalet inom Utskottet, och har velat anföra detta såsom försvar för Utskottets förfarande.

Såsom jag förut sagt, är det för mig nära nog likgiltigt, om Utskottets förslag antages eller icke, och om detta sednare inträffar, skall jag taga det mycket lugnt, men jag kan icke underlåta att fästa uppmärksamheten på det förhållande, att en lagförändring i samma syfte som den förevarande mött mycket motstånd i England, der den förra året väl antogs af underhuset, men förkastades af öfverhuset. Så står frågan der ännu, men den återkommer der liksom hos oss litet emellanåt och detta synes bevisa, att frågan icke befinner sig på fullt klar botten.

Friherre De Geer: Jag gifver den siste värde talaren rätt deri. att Utskottet i sammanhang med upphäfvandet af de i 2 kap. 5 och 6 §§ Giftermåls-balken stadgade vilkorliga äktenskapsförbud alltid bort taga i betraktande och omnämna stadgandet i 18 kap. 5 § Strafflagen, emedan, såsom den värde talaren ganska riktigt anmärkt. detta stadgande eljest skulle blifva utan all betydelse, men deremot kan jag icke finna något skäl, hvarföre Utskottet icke föreslagit samma reservation i afseende å detta stadgande i Strafflagen, som Utskottet ansett sig böra göra i afseende å Rättegångsbalkens stadgande om jäf mot domare. 13 kap. Rättegångs-balken stadgar såsom jäf mot domare, bland annat, "om domaren är med endera i den skyldskap eller svägerlag, deri äktenskap efter 2 kap. Giftermåls-balken ej byggas må" och 18 kap. 5 § Strafflagen belägger med straff "otukt emellan personer, som i det svägerlag äro. att de icke, utan Konungens tillstånd, må äktenskap med hvarandra ingå". hvar-
dan sålunda alldeles samma förhållande eger rum med dessa båda stadganden. Den motion, som legat till grund för Utskottets utlåtande, afser endast upphäfvandet af 2 kap. 5 och 6 §§ Giftermåls-balken, och Utskottet har således icke i motionen haft mera anledning att göra förbehåll i afseende å Rättegångs-balken än i afseende å Strafflagen. Då samma grund förefinnes att göra förbehåll i *båda* dessa afseenden, tror jag icke, att något hinder för Utskottets befogenhet att föreslå sådant äfven i afseende å Strafflagen kan uppstå. i
händelse

händelse Kammaren skulle besluta en återremiss af frågan. Om Kammaren emellertid liksom den ledamot af Lag-Utskottet, som yttrat sig, heldre skulle vilja afslå än återremittera frågan, hvilket jag icke önskar, emedan jag anser reformen i hufvudsak vara riktig, får jag upplysa, att, om skyldigheten att söka befrielse från de ifrågavarande vilkorliga äktenskapsförbuden komme att kvarstå, den icke innebär något synnerligen stort onus, emedan Kongl. Maj:t genom särskildt beslut förklarar, att ansökningar af ifrågavarande slag icke behöfva beläggas med stämplat papper, hvilket är detsamma som frihet från all afgift, emedan någon annan lösen för dem ej heller ifrågakommer.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på återremiss deraf, som med ja besvarades.

Föredrogs ånyo Andra Kammarens protokollsutdrag N:o 130, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 18, rörande föreslagen ändring af de i Kongl. Stadgan angående folkundervisningen i riket den 18 Juni 1842 bestämda grunder för bidrag till folkskolelärares aflöning.

Friherre af Ugglas: Jag får hemställa, att Kammaren måtte remittera Andra Kammarens nu föredragna beslut till Tillfälligt Utskott, emedan jag tror att det är nödvändigt, att detta ärende närmare utredes, innan Kammaren deri fattar sitt beslut.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå särskilda propositioner, beslöt Kammaren att hänvisa det ifrågavarande ärendet för vidare utredning till ett tillfälligt Utskott och att Kammarens förut tillsatta Tillfälliga Utskott skulle ärendet behandla.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 22 dennes bordlagda Utlåtande N:o 39, i anledning af väckta motioner om grundskatternas aflösning m. m.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Anmälades och bordlades: Stats-Utskottets Utlåtande N:o 40 i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om upphörande af Statsverkets magasin-, spanmåls- och brödbakningsrörelse i lands-
Riksd. Prot. 1871. 1 Afd. 2 Band.

orten; och Andra Kammarens protokollsutdrag N:o 147, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess tillfälliga Utskottets Utlåtande N:o 20, angående framställda yrkanden om förändrade föreskrifter rörande skyldighet att deltaga i kostnaderna för nybyggnad och underhåll af lokaler för folkskolan.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

O. Brakel.

Onsdagen den 29 Mars 1871.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

I anseende till Herr Grefvens och Talmannens frånvaro fördes ordet af Herr vice Talmannen.

Justerades fyra protokollsutdrag för den 24 och protokollet för den 15 dennes för- och eftermiddagen.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till författning angående förändradt stämningssätt i vissa fall; och

N:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om antagande af en författning angående förändrad lydelse af 10 Kap. 1 § Rättegångsbalken.
